

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ МОДЕЛІ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ В СУЧАСНИХ ГЕОЕКОНОМІЧНИХ УМОВАХ

І. В. СІДЕЛЬНИКОВА, канд. екон. наук, доцент, професор кафедри економічної теорії, фінансів і обліку

*Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди,
м. Харків, Україна*

Питання вибору і формування економічної моделі розвитку є важливими для всіх без винятку держав і суспільств. Особливо за останні десятиліття країни світу проводять активну політику щодо модернізації та оновлення національних моделей економічного розвитку. Для України ж в сучасних гео економічних умовах ці питання набувають надзвичайної актуальності.

Національна економічна модель виступає фундаментальною методологічною базою формування стратегії національного економічного розвитку країни, конкретизованою у програмах дій її уряду. Вона забезпечує реалізацію конкретних заходів у економічній політиці держави задля досягнення мети на певному етапі суспільного розвитку [3, с. 33].

При формуванні національної моделі економічного розвитку особливо необхідним є досконале вивчення гео економічного простору, в якому належить функціонувати національному господарству, тенденцій його подальшого розвитку, врахування динамічності світової системи, з'ясування сутності глобальних трансформацій, їхнього впливу на національні економіки різних країн. Слід погодитись з точкою зору, що тільки такий підхід дозволить виявити закономірності трансформації національної економіки, які впливають на формування цілісної системи економічної взаємодії зі світовою господарською системою, на її характер, визначити умови і моделі включення національної економіки у глобальну світову систему, основні параметри і орієнтири такого включення та участі у світовому відтворювальному процесі [1, с. 55; 2].

Національна модель економіки має низку особливих характеристик, які необхідно враховувати, щоб модель економіки забезпечувала саме розвиток, а не стагнацію. Усі її елементи мають бути взаємозалежні, утворюючи систему. Обов'язково має бути врахована національна специфіка функціонування народного господарства. Повинна зберігатися стійкість її ключових елементів хоча б у середньостроковій перспективі (3-5 років). При її формуванні важливо враховувати економічний потенціал країни, а також наявні конкурентні переваги. Для здійснення стратегічних цілей та завдань щодо підвищення ефективності моделі економічного розвитку та забезпечення його зростання питання розробки та здійснення державних програм, стратегій та комплексних заходів на довгостроковій основі з прискорення розвитку національної економіки та забезпечення його стійкості мають ґрунтуватися на концептуальних засадах, підходах та критеріях.

Виділимо ключові завдання національної моделі економіки з урахуванням сучасних реалій. При цьому слід враховувати, що ці завдання формуються,

виходячи із довгострокових цілей держави та її економічного потенціалу. У цьому зв'язку завдання національної моделі економіки для кожної країни можуть різнитися, але є основні, які мають становити її кістяк.

Першочерговим завданням в умовах інтенсифікації глобалізаційних та інтеграційних процесів є забезпечення економічної безпеки як здатності відповідних політичних, правових та економічних інститутів держави захищати інтереси своїх ключових суб'єктів у межах національних господарських традицій та цінностей. Відомо, що зниження світової активності загострює боротьбу за ринок збуту, у зв'язку з чим держави для захисту вітчизняних виробників посилюють заходи державного протекціонізму. Крім того, геополітична напруга змушує держави постійно зміцнювати ВПК, від розвитку якого залежить зовнішній суверенітет країни. Для забезпечення економічної безпеки велике значення мають рівень інноваційного розвитку і структурна диверсифікація національної економіки.

Наступним завданням національної моделі економічного розвитку є забезпечення інноваційного розвитку. Очевидно, що для забезпечення економічного розвитку необхідно мати високу конкурентоспроможність вітчизняних продуктів (послуг), що досягається шляхом застосування сучасних технологій та розробок. Національна модель економіки повинна базуватися на розвитку високотехнологічних та наукомістких галузей економіки.

Ще одним завданням є забезпечення структурної диверсифікації національної економіки, що надає стійкості економіці країни. Відсутність структурної диверсифікації породжує залежність від країн-імпортерів та від змін у зовнішній кон'юнктурі. Структурна диверсифікація найбільш актуальна для мінерально-сировинних країн, оскільки наявність мінерально-сировинних ресурсів найчастіше призводить до розвитку видобувних секторів економіки на шкоду іншим.

Важливим завданням національної моделі економіки є забезпечення розвитку пріоритетних галузей економіки з урахуванням національних інтересів. Необхідно забезпечувати розвиток тих галузей національної економіки, які будуть сприяти зростанню економіки і обсягу валового національного продукту країни.

Усі ці завдання моделі розвитку національної економіки мають тісний взаємозв'язок. Нехтування хоча б одним із завдань може спричинити руйнацію усієї моделі, оскільки, наприклад, без структурної диверсифікації чи інноваційного розвитку неможливо забезпечити економічну безпеку.

Література:

1. Іванов С.В. Нова модель розвитку регіонів України в умовах глобалізації світової транспортної системи: монографія. Дніпро: Вид-во Герда, 2018. 263 с.
2. Македон В.В. Геоекономіка та її вплив на стратегії розвитку національної економіки країни: теоретико-методологічний підхід. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. Випуск 13. С. 33- 38.
3. Трофимова В.В. Концепція сталого розвитку як основа постіндустріальних моделей розвитку. *Інвестиції: практика та досвід*. 2010. № 8. С.33-37.